

ચાલો, ગાઈએ ગીતડું :

તબડક તબડક તબડક કરતો
ઘોડો મારો દોડ્યો જાય.
એક અવાજે ભાગે બિલ્લી.
ભલે વાઘની માસી થાય.
ઊંચા જાડા હાથીભાઈ
સૂંઢ હલાવતા હાલ્યા જાય.

લુચ્ચા લુચ્ચા શિયાળભાઈ
સૌને છેતરી ચાલ્યા જાય.
સસલાભાઈએ છલાંગ મારી
કૂદતાં કૂદતાં હાંફી જાય.
કાયબાભાઈ તો ધીમે ધીમે
આગળ આગળ હાલ્યા જાય.

વાંચો.

બેરંગ બન્યું રંગીન

ચોમાસું પૂરું થવા આવેલું. આરવના ઘરની આસપાસ કેટલાંક પતંગિયાં ઊડાડી કરતાં હતાં. તેમાં એક પતંગિયું સાવ જ રંગ વગરનું હતું. આરવનું ધ્યાન તેના પર ગયું. તેને નજીકથી જોવા તે પાસે ગયો. બંનેની દોસ્તી થઈ ગઈ. આરવે તેના નવા મિત્રનું નામ પાડ્યું ‘બેરંગ’.

આરવ કહે, ‘બેરંગ, હું તારું ચિત્ર બનાવું?’ બેરંગ કહે, ‘ચોક્કસ’. આરવ તો બેઠો કાગળ, પેન્સિલ અને મીણિયા રંગ લઈને. તેણે તો તદ્દન બેરંગ જેવું જ ચિત્ર દોરી કાઢ્યું. બેરંગને

પણ પોતાનું ચિત્ર ગમ્યું. એ હસ્યું.

આરવને મજા પડી ગઈ. તેણે પૂછ્યું, ‘બેરંગ, તારા ચિત્રમાં રંગ પૂરું?’ બેરંગ કહે, ‘હા... હા...’ આરવે બેરંગના ચિત્રમાં રંગ પૂરવાના શરૂ કર્યા. આરવ જેમ જેમ રંગ પૂરતો જાય તેમતેમ બેરંગ પર સાચુકલો રંગ ચઢતો જાય.

બેરંગ તો ખુશ-ખુશ થઈ ગયું. તે કહે, ‘જરા પાંખની કિનારી પર જાંબુડી રંગ કરી દે અને આ વચ્ચેના ખાનામાં પીળો રંગ ભરી દે.’ થોડી વારમાં તો બેરંગ બની ગયું રંગીન.

<p>તમારા મનમાં એક સાવ નવી જાતનું પતંગિયું બનાવો, તેનું ચિત્ર દોરી તેમાં મજા પડે તેવા રંગ પૂરો</p>

કહો :

ઈવા સાતમા ધોરણમાં ભણે, તેનો વર્ગ પહેલા માળે. રિસેસમાં તેણે મેદાનમાં રમતા દ્વિજને સીતાફળ પહોંચાડ્યું. પહેલે માળથી નીચે નાખવા છતાં સીતાફળ ફસકાઈ ગયું નહીં. ઈવાએ દ્વિજને સીતાફળ કઈ રીતે પહોંચાડ્યું હશે?

વાર્તા વાંચો :

ચાંદો પકડ્યો...

<p>એક જંગલ હતું. એમાં એક મોટું તળાવ હતું. તળાવનાં કાંઠે ઊંચાં-ઊંચાં ઝાડ હતાં. આ ઝાડ પર એક વાંદરાનો પરિવાર રહેતો હતો. તેના સરદારનું નામ મહાબલી. ટોળામાંના મોટા વાંદરાઓ આખો દિવસ હૂપાહૂપ કરે. એક ઝાડ</p>	<p>પરથી બીજા ઝાડ પર કૂદાકૂદ કરે, રમતાં-રમતાં ફરે, મીઠાં ફળ ખાતાં-ખાતાં આનંદથી પેટ ભરે. તરસ્યા થાય ત્યારે તળાવનું પાણી પીએ અને ઝાડને છાંયે બેસી વાતો કરે. રાત્રે પાછા આરામ કરે. બધા વાંદરાં ઝાડ પર જ સૂઈ રહે.</p>
--	--

વાંદરાંના આ ટોળામાં નટખટ બચ્ચાં ય હતાં. એ બચ્ચાં તો ભારે તોફાની. આખો દિવસ તોફાનમસ્તી જ કર્યા કરે. કોઈ ઝાડની ડાળીએથી ઊંધે માથે લટકે, તો કોઈ બીજાની પૂંછડી ખેંચી ભાગી જાય. વળી, એકબીજા સામે કચ-કચ દાંત કાઢે. અંધારું થાય તોયે આ બચ્ચાં જરા પણ જંપે નહિ. રાત પડે તોયે ઊંધે નહીં.

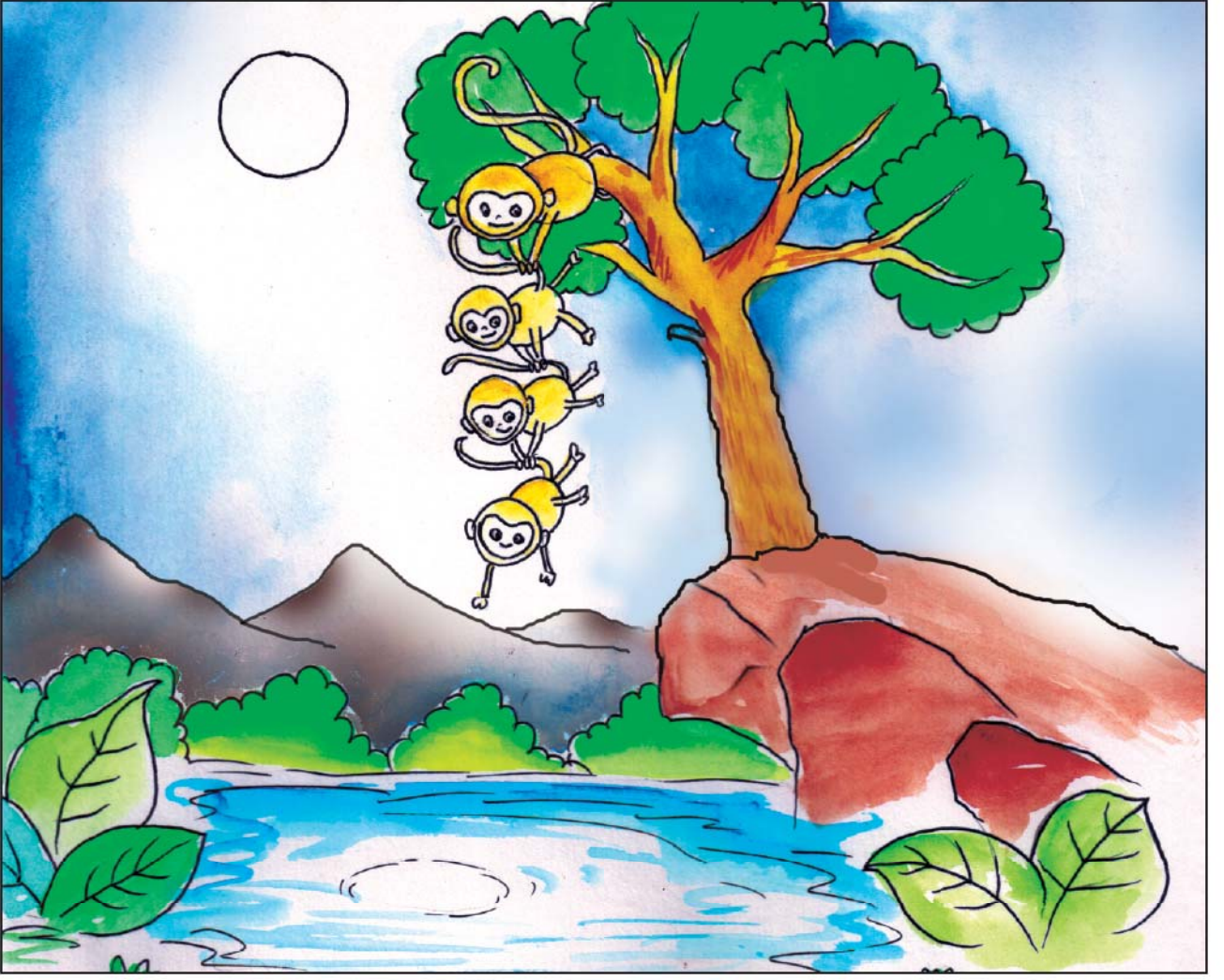
એક વખતની વાત છે. રાત્રિનો સમય હતો. આકાશમાં પૂનમનો ચંદ્ર પ્રકાશતો હતો. મોટા વાંદરા ઘસઘસાટ ઊંધતા હતા પરંતુ પેલા બચ્ચાંની વાતો ચાલતી હતી. જાણે માખીઓનો ગણગણાટ. એવામાં જગ્ગુની નજર નીચે ગઈ. અરે! આ શું? પાણીમાં ચાંદો! જગ્ગુને થયું, ‘નક્કી ચાંદો પાણીમાં પડી ગયો છે!’

જગ્ગુએ હળવેથી બીજા બચ્ચાંને કહ્યું. “ફટાફટ આવો. અહીં જુઓ! ચાંદો તળાવમાં પડી ગયો છે!” વાનરસેનાનાં બધાં બચ્ચાંએ ચૂપચાપ નીચે જોયું. તળાવના શાંત જળમાં ચંદ્રનું પ્રતિબિંબ દેખાતું હતું. બચ્ચાં કહે, “અરે! આ તો ચાંદો જ પડી ગયો છે.” ચિમ્પુ કહે, “ના... ના... આ ચાંદો નથી. આ તો સરસ મજાનું ફળ

છે.” મોન્ટી બોલ્યું, “જે હોય તે! છે કેવું રૂપાળું! ચાંદો હોય કે ફળ, એને પાણીમાંથી બહાર તો કાઢો!” ચિમ્પૂ કહે, “મહાબલીદાદાને જગાડીએ?”

પણ... તેને પાણીમાંથી કાઢવું કઈ રીતે? સૌ ઘડીભર વિચારમાં પડી ગયા એટલામાં મીકી બોલ્યું, “મને એક સરસ યુક્તિ સૂઝે છે. એમાં આપણાથી જ કામ થઈ જાય એવું છે. મોટેરાંઓને જગાડવાની કોઈ જ જરૂર નથી.” બધાં બોલી પડ્યાં, “જલદી બોલ, શું કરીએ?” મીકી બોલ્યું, “જગ્ગુ ઝાડની ડાળી પકડીને લટકશે. ચિમ્પૂ તેની પૂંછડી પકડીને લટકશે. મોન્ટી ચિમ્પૂની પૂંછડી પકડીને લટકશે.”

પોતાની ડોક ચારેબાજુ ફેરવી ટટ્ટાર થતાં થતાં મીકીએ કહ્યું, “હું બહાદુર મીકી, આ મોન્ટીની પૂંછડી પકડી છેક પાણી સુધી પહોંચી જઈશ ને ફટાક કરતો ચાંદાને પકડીને બહાર કાઢી લઈશ.” બધાંને આ ઉપાય ખૂબ જ ગમી ગયો. જગ્ગુ અને મોન્ટી બોલ્યા, “વાહ! કેવી મજા પડશે! કામ પણ થશે અને ગમ્મત પણ થશે.”

યોજના નક્કી થઈ. આયોજન મુજબ જગ્ગુએ ઝાડની ડાળી, ચિમ્પુએ જગ્ગુની પૂંછડી, મોન્ટીએ ચિમ્પૂની પૂંછડી અને મીકીએ મોન્ટીની પૂંછડી પકડી લીધી. મીકી પાણી સુધી પહોંચ્યું. તેણે ચાંદાને પકડવા એક હાથ પાણીમાં નાખ્યો. પણ આ શું? પાણીમાં દેખાતો હતો તે ચાંદો આમ-તેમ ડગુ-મગુ ડોલતો-ડોલતો પાણીમાં વિખરાઈ ગયો! ચાંદાના તો બંગડી જેવા ટુકડા થઈ ગયા! હવે શું કરવું?

તેવામાં જગ્ગુની પકડ છૂટી ગઈ. બધા જ વાંદરાં ધબાક દઈને પડ્યા પાણીમાં. તળાવમાં થયેલો ધબાકો સાંભળીને મોટા વાંદરાં જાગી

ગયા. તેઓ ઝટ-પટ તળાવે પહોંચ્યા. બચ્ચાંને પાણીમાંથી બહાર કાઢતાં-કાઢતાં તેમને નાકે દમ આવી ગયો.

મહાબલીએ પૂછ્યું, “આમ અડધી રાતે પાણીમાં કેવી રીતે પડ્યા?” જગ્ગુએ માંડીને વાત કરી. તેની વાત પૂરી થઈ ત્યાં સુધીમાં તળાવનું પાણી સ્થિર થઈ ગયું હતું. હવે તેમાં ફરી ચાંદો દેખાવા માંડ્યો. જગ્ગુ, મોન્ટી, ચિમ્પુ, મીકી એકસાથે “પાણીમાં જુઓ, ચાંદો! બચાવો તેને.” બોલી ઊઠ્યા. મહાબલી સાથે બધા વડીલ વાંદરા બડબડાટ હસી પડ્યા.

મહાબલી કહે, “એ તો ચાંદાનું પ્રતિબિંબ છે આકાશમાં જુઓ. એ રસ્યો તમારો ચાંદો.”

પછી બધા મોટા વાંદરાઓએ તળાવમાં જગ્ગુ, મોન્ટી, ચિમ્પૂ અને મીકીને તેમનાં પ્રતિબિંબ બતાવ્યાં.

વાતચીત :

૧. આ વાર્તામાં સૌથી વધારે મજા ક્યારે આવી?
૨. વાંદરાં પાણીમાં પડી ગયાં ત્યારે તમને કેવું લાગ્યું?
૩. તમને ક્યું વાંદરું સૌથી વધુ ગમ્યું?
૪. તમે તોફાન કરતા વાંદરાંઓને કે કૂતરાંઓને જોયાં છે ? તે શું કરતાં હોય છે?
૫. તમે ઘરમાં કેવાં-કેવાં તોફાન કરો છો?

જવાબ લખો :

૧. વાંદરાંના બચ્ચાંઓ કેવાં-કેવાં તોફાન કરતાં હતાં?

૨. પાણીમાં પડેલો ચાંદો તરતો હશે કે ડૂબી ગયો હશે?

૩. ચાંદો તળાવમાં ક્યાં પડેલો હશે? તળિયે કે સપાટી ઉપર?

૪. બચ્ચાંને એવું કેમ લાગ્યું કે ચાંદો પાણીમાં પડી ગયો છે?

૫. ચાંદાને તળાવમાંથી બહાર કાઢવા માટે મીકીએ કયો ઉપાય બતાવ્યો?

૬. ચાંદો તળાવમાં અને આકાશમાં બંને જગ્યાએ કેમ દેખાતો હશે?

વાર્તામાંથી ઉદાહરણ મુજબના શબ્દો શોધીને લખો અને તે શબ્દોના આધારે વાક્યો બનાવો.

વિદ્યાર્થીઓને બે-બેની જોડીમાં બેસાડી આ પ્રવૃત્તિ કરાવો.

ઉદા. ઊંચાં-ઊંચાં : તળાવની પાળે તાડનાં ઊંચાં-ઊંચાં ઝાડ હતાં.

૧. રમતાં-રમતાં :

--

૨.

--

૩.

--

૪.

--

૫.

--

--

--

❖ વાક્ય સાચું હોય તો હસતાં 😊 પર ✓ કરી મોટેથી સાચું સાચું હસો. વાક્ય ખોટું હોય તો રડતાં ☹ પર X કરી મોટેથી ખોટું-ખોટું રડો.

વારાફરતી વાક્યો વાંચો. એ વાક્ય જેટલા વિદ્યાર્થીઓ સાચું માનતા હોય તેમને ઊભા થઈ હસવાનો અને જે વિદ્યાર્થીઓ ખોટું માનતા હોય તેમને ઊભા થઈ રડવાનો અભિનય કરવા કહો. તેમને ચર્ચા કરી વાક્ય સાચું છે કે ખોટું તે નક્કી કરવા કહો. ચર્ચા પછી ત્રીજા ખાનામાં સાચું 😊 ☹ દોરવા કહો.

૧. ઝાડ પર સરદાર બાહુબલી વાંદરાનાં પરિવારનું ટોળું રહેતું હતું. 😊 ☹
૨. વાંદરાં ઝાડ પરનાં મીઠાં ફળો ખાતાં હતાં. 😊 ☹
૩. તળાવનાં પાણીમાં ચાંદાનો પડછાયો દેખાતો હતો. 😊 ☹
૪. જગ્ગુએ ચાંદાને પાણીમાંથી બહાર કાઢ્યો. 😊 ☹
૫. ચાંદાએ બહાર નીકળીને બધાં બચ્ચાંને ચોકલેટ આપી. 😊 ☹
૬. મહાબલીએ બચ્ચાંને સમજાવ્યાં કે ચાંદો તો આકાશમાં છે. 😊 ☹

❖ શબ્દો વાંચો. જે શબ્દો માત્ર વાર્તામાં આવતા હોય તેની સામે [વા.] લખો. જે માત્ર ચિત્રમાં દેખાતા હોય તેની સામે [ચિ.] લખો. અને જે વાર્તા અને ચિત્ર બંનેમાં હોય તેની સામે [વા. ચિ.] લખો.

૧. ઝાડ [વા. ચિ.]	૬. આકાશ []
૨. પર્વત [ચિ.]	૭. ડાળી []
૩. જંગલ [વા.]	૮. થડ []
૪. તળાવ []	૯. ચાંદો []
૫. દાંત []	૧૦. પૂંછડી []

✧ ત્રણના જૂથમાં કામ કરો. વાર્તામાંથી તમને ગમતાં ત્રણ શબ્દો પસંદ કરો. સાથે મળીને વાક્ય બનાવી લખો. તમારું વાક્ય વર્ગમાં વાંચી સંભળાવો.

ઉદા. પૂનમ - પૂનમની રાત્રે ચંદ્ર થાળી જેવો ગોળ દેખાય છે.

૧. -
૨. -
૩. -

✧ આવું કોણ બોલે છે? કહો :

૧. “નક્કી ચાંદો પાણીમાં પડી ગયો છે.”
૨. “ના, ના, આ ચાંદો નથી. આ તો સરસ મજાનું ફળ છે.”
૩. “ચાંદો હોય કે ફળ, એને પાણીમાંથી બહાર તો કાઢો.”
૪. “વાહ! કેવી મજા પડશે! કામ પણ થશે અને ગમ્મત પણ થશે.”
૫. “એ તો ચાંદાનું પ્રતિબિંબ છે. આકાશમાં જુઓ. એ રસ્યો તમારો ચાંદો.”

✧ વાક્યોને વાર્તાના ક્રમમાં ગોઠવો :

- ☐ બાળ-વાનરસેનાએ તળાવમાંથી ચાંદો બહાર કાઢવાનું નક્કી કર્યું.
- ☐ જગ્ગુના હાથમાંથી ડાળીની પકડ છટકી ગઈ.
- ☐ વડીલ વાંદરાં ઘસઘસાટ ઊંઘતાં હતાં.
- ☐ જગ્ગુ, ચિમ્પુ, મોન્ટી, મીકી પૂંછડી પકડી પાણી સુધી પહોંચ્યાં.
- ☐ તળાવમાંનો ચાંદો તો કાચની બંગડીની જેમ તૂટી ગયો.
- ☐ ઝાડ પર સરદાર મહાબલીનો પરિવાર રહેતો હતો.

● ચાલો ગાઈએ ગીતડું : તબડક તબડક તબડક...

✧ રીડિંગ ક્રિકેટની રીતે ‘ચાંદો પકડ્યો’ વાંચો :

✧ પેરાશૂટ બનાવીએ :

● જરૂરી વસ્તુ : હાથરૂમાલ, દોરીના ચાર ટુકડા અને પથ્થર

સિતેર ને એક

ઈકોતેર

● કેવી રીતે બનાવશો?

હાથરૂમાલના ચારે છેડે(ખૂણે)થી એકસરખી લંબાઈના દોરીના ટુકડા બાંધો, દોરીના ચારેય ખુલ્લા છેડાઓને પથ્થર સાથે આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે બાંધો. દોરીઓ એકસરખી લંબાઈની રાખવી. વડીલને સાથે રાખી અગાશી ઉપરથી આ પેરાશૂટને નીચે પડવા દો.

- અગાશીમાંથી પથ્થરને પેરાશૂટ સાથે અને પેરાશૂટ વગર નીચે પડવા દઈએ તો શો ફેર પડે?

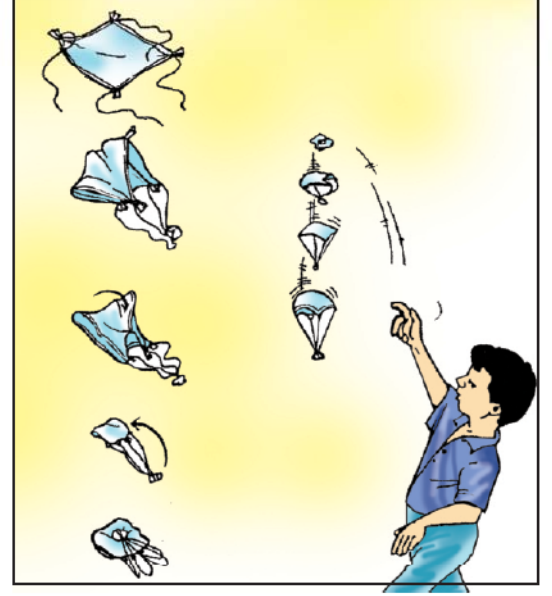
● પ્રયત્ન કરો :

(૧) હાથરૂમાલને બદલે કાગળનો ચોરસ ટુકડો વાપરી જુઓ.

(૨) પથ્થરના બદલે ટમેટું વાપરીને જુઓ.

(૩) પથ્થરના બદલે સંચો વાપરીને જુઓ.

- કહો : હાથરૂમાલમાં કાણું હોય તો આ રમકડું કામ આપશે?

● ગીત :

મારા ફળિયાને લીમડે પોપટ રમે,
એની ગોળ-ગોળ આંખ.

એની લીલી-લીલી પાંખ,

એ તો બોલતો ને ઊડતો સૌને ગમે.

મારા ઘરને આંગણે ચકલી રમે,

એની ઝીણી-ઝીણી આંખ,

એની નાની-નાની પાંખ,

એ તો રમતી ને ઊડતી સૌને ગમે.

મારી નાનકડી બહેન ઘરમાં રમે,

એની કાલી-કાલી બોલી.

એની આંખ ભોળી-ભોળી,

એ તો રમતી ને હસતી સૌને ગમે.

- ઝીણાબાઈ દેસાઈ 'સ્નેહરશ્મિ'

લખો :

કેવી છે?

- (૧) પોપટની _____ આંખ, _____ પાંખ.
(૨) ચકલીની _____ આંખ, _____ પાંખ.
(૩) બહેનીની _____ આંખ, _____ બોલી.

ક્યાં છે?

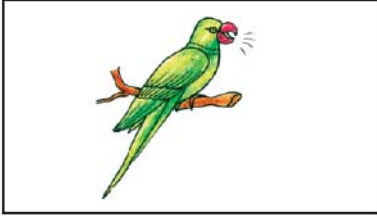
- (૧) પોપટ _____ (૨) ચકલી _____ (૩) બહેની _____

સૌને શું ગમે?

ઉદા. બોલતો અને ઊડતો પોપટ

- (૧) _____ અને _____ ચકલી
(૨) _____ અને _____ બહેની
(૩) _____ અને _____ હું

ચિત્ર પરથી ખાલી જગ્યા પૂરો :

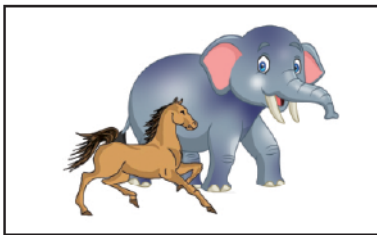
પોપટ કેવો છે?

પોપટ લીલો છે.

કાળી બિલાડી કેવી છે?

બંનેમાંથી કઈ બિલાડી પાતળી છે?

હાથી કેવો છે?

બંનેમાંથી નાનું કોણ છે?

કેટલી ચકલીઓ છે?

લોંગજી કેવા છે?

બંનેમાંથી નીચું કોણ છે?

કાગડાનું પીછું કેવું છે?

કયું પીછું લાંબું છે?

ઉદાહરણ મુજબ વાક્યો બોલો :

વર્ગખંડની વસ્તુઓના આધારે વાક્યો બોલો અને વિદ્યાર્થીઓને એવાં વાક્યો બોલવા કહો.

- ચોક જાડો છે. ● બોલપેન પાતળી છે.

(સસ્તું-મોંઘું, ભારે-હલકું, ઊંચું-નીચું, મોટું-નાનું)

વાંચો અને સમજો :

ક્રમ	વાક્ય	વાક્ય	શાના વિશે ?	શું કહ્યું છે ?
૧.	બિલાડી રમે છે.	નાની બિલાડી રમે છે.	બિલાડી	નાની
૨.	નમ્રતા દોડે છે.	તોફાની નમ્રતા દોડે છે.	નમ્રતા	તોફાની
૩.	ઈરફાન દૂધ પીવે છે.	ઈરફાન ગરમ દૂધ પીવે છે.		
૪.	દ્વારકેશ ઝભ્ભો પહેરે છે.	દ્વારકેશ સફેદ ઝભ્ભો પહેરે છે.		
૫.	રોબિનને માથે ચોટી છે.	રોબિનને માથે લાંબી ચોટી છે.		
૬.	આ મારું મકાન છે.	મારું મકાન મોટું છે.		

⬡ જેના વિશે માહિતી હોય ત્યાં ○ અને જે વધારાની માહિતી હોય ત્યાં □ કરો.

૧. ઐશ્વર્યાની આંખો માંજરી છે.
૨. આઘા ચંચળ છોકરી છે.
૩. સોફિયાને ચોખ્ખા દાંત ગમે.
૪. અરમાન હોશિયાર વિદ્યાર્થી છે.
૫. દ્વિજ વિજ્ઞાન વાર્તાઓ વાંચે છે.
૬. પરિતાએ સુંદર દશ્ય જોયું.
૭. દાદાની ફાંદ ગોળમટોળ છે.

● ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : તબડક તબડક તબડક...

⬡ યોગ્ય વિકલ્પ મૂકો.

૧. નવ્યાએ બટન ટાંકવા દોરો લીધો. (પાતળું/પાતળા/પાતળો)
૨. મિલિન્દે સાપ પકડ્યો. (એકેય/એક/બે)
૩. જેઠાલાલે લસ્સી પીધી. (ઠંડી/ઠંડું/ઠંડો)
૪. સુસ્મિતા મરચું ખાઈ શકે છે. (તીખું/તીખી/તીખા)
૫. ઓફિસમાં કૃતિકા અને દેવાંશી બેઠા. (મોટા/મોટી/મોટું)
૬. ઝાડનું થડ છે. (જાડું/જાડા/જાડી)
૭. ડોશીમાના માથાના વાળ છે. (ધોળું/ધોળા/ધોળી)
૮. મારી બોલપેન છે. (સસ્તી/સસ્તું/સસ્તા)

⬡ ફકરો વાંચો અને અનુલેખન કરો :

કાળો કાગડો બગીચામાં સફેદ સસલા સાથે ફરવા નીકળ્યો. તેઓ હળવી કસરત કરતા હતા. કાગડાને અચાનક ચક્કર આવ્યાં સસલાએ તેને કડવી દવા આપી. કાગડાએ તો

મોં બગાડ્યું એટલે સસલાએ તેને ગળ્યા લાડવા જમાડ્યા અને સસલાએ લાલ ગાજરની મજા માણી. પછી બંને ઘેર પાછા ગયા.

⬡ તમે અનુલેખન કરેલા ફકરાનાં વાક્યોમાં જેના વિશે માહિતી હોય ત્યાં ○ અને જે વધારાની માહિતી હોય ત્યાં □ કરો.

⬡ વધારાની માહિતી ઉમેરી વાક્ય લાંબું કરો :

૧. મારા ઘરે ગાય છે.	૧. મારા ઘરે <u>સફેદ</u> ગાય છે.				
૨. આકાશમાં પક્ષી ઊડે છે.	૨. આકાશમાં <u>ત્રણ</u> પક્ષી ઊડે છે.				
૩. સુરેન્દ્રએ પતંગ ચગાવ્યો.	૩. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>				
૪. દાદીએ લાડવા વહેંચ્યા.	૪. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>				
૫. મીના અને રેણુકાએ રંગોળી પૂરી.	૫. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>				
૬. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>			૬. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>		
૭. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>			૭. <table border="1"><tr><td></td></tr><tr><td></td></tr></table>		

⬡ ગીત ગાઓ :

ગીતનું સમૂહગાન કરાવવું.

ટપ્પુ નામે હતો કાયબો, અટક હતી લપલપિયા.

આખો દી' બસ પાણીમાં રહી કર્યા કરે છબછબિયાં.

એક સવારે સાવ નિરાંતે બેઠો ટપ્પુ પાળે,

પીઠ ઉપરથી લપસે ટીપાં લીસા લીસા ઢાળે.

આકાશેથી ઊતરી ત્યાં તો એક વાદળી ધોળી,
જરાક ઝીણવટથી જોયું તો હતી હંસની ટોળી.

ટપ્પુએ સપનું જોયેલું માનસરોવર જાણું,
હંસ ચરે છે એવાં સાચ્યે સાચ્યાં મોતી ખાણું.

એક જ પળમાં કરી દોસ્તી લઈ લીધું પ્રોમિસ,
હંસ કહે કે ઊડીએ ત્યારે જરાય ના બોલીશ.

ઊડતાં પહેલાં ટપ્પુભાઈએ કરી લીધું શોપિંગ,
ઘણી બધી વસ્તુ લીધી, ને લીધી ખારી શિંગ.

હંસ લાકડી લઈ આવ્યા ને આવ્યું ઊડવા ટાણું,
ફરી ફરીને ગોખાવ્યું 'મૂંગા રહેવું' એ ગાણું.

મગર, માછલાં અને દેડકાં જુએ ધારી ધારી,
તળાવની પાળેથી ઊડી શાહી એક સવારી.

ઊડતાં ટપ્પુને જોવા સૌએ દરવાજા ખોલ્યા,
 કુલાઈ જઈને ટપ્પુભાઈ તો 'બાય, બાય, ટાટા' બોલ્યા.
 છૂટી લાકડી મોંમાંથી ને ટપ્પુ ઊંધા માથે,
 ઊંચે જઈને કોઈ કદી ક્યાં સમજણ રાખે સાથે?
 પડ્યો ધ્રાસકો હંસોને કે હમણાં ટપ્પુ મરશે,
 આ કંઈ ઓછું પાણી છે કે છબછબ કરતાં તરશે?
 ત્યાં ટપ્પુએ સ્વિચ દબાવી ખોલ્યું પેરાશૂટ,
 પાંખ વીંઝવાનીયે આમાં નહોતી માથાકૂટ.
 બજારમાં જઈ સાવ અમે કંઈ નહોતી લીધી શિંગ,
 ટપ્પુભાઈ કહે હુંય હવામાં કરી શકું સ્વિમિંગ.

હતી વાર્તા જૂની જેમાં ઘણા કાયબા મરતા,
 ટપ્પુભાઈ તો આકાશેથી પીંછા જેમ ઊતરતા.
 નીચે ઊતરી ટપ્પુભાઈ તો ગંગાજીમાં નાઘા.
 ખાધું-પીધું, રાજ કીધું ને મીઠાં ગીતો ગાયાં.

- કૃષ્ણ દવે

વાંચો અને સમજો :

૧. મિત્રો ભેગા મળી રાત-દી' મજા કરતા.
૨. સસલાનું બચ્ચું રૂની પૂણી જેવું ધોળું હતું.
૩. મળ્યા એ પળથી ટપ્પુ અને રાજહંસને પાકી દોસ્તી થઈ ગઈ.
૪. પ્રવાસમાં જવાનું હોવાથી મેં નવાં કપડાં, બૂટ, નાસ્તાનું શોપિંગ કર્યું.
૫. ઊંઘવા ટાણે મને ઊંઘ નથી આવતી.
૬. અમે પ્રવાસે નીકળ્યા ત્યારે મમ્મી-પપ્પા અમને બાય-બાય કહેતા હતા.
૭. પપ્પાએ પ્રોમિસ કર્યું કે તેને તેના જન્મદિવસે નવી સાઈકલ લાવી આપશે.
૮. ઓટલી ઉપર નાના મહેશને મૂકી સંગીતાબહેન ઘરને તાળું મારવા ગયા. પાછા ફરી જોયું તો મહેશ દેખાયો નહીં. તેમને ધ્રાસકો પડ્યો. એટલામાં ઓટલી પાછળથી મહેશે કહ્યું, 'થપ્પો'.
૯. તરતાં ન આવડતું હોય તેમણે સ્વિમિંગ-પૂલમાં તરતાં શીખવું જોઈએ.
૧૦. ગરમી લાગતી હોય તો પૂઠું વીંઝો, પવન આવશે.

વાંચીત :

૧. આ ગીતની કઈ લીટી સાંભળવી તમને ગમી?
૨. આ ગીતની કઈ લીટી ગાવી તમને ગમી?
૩. આ ગીતની કઈ લીટીનો અભિનય કરવો તમને ગમે?
૪. ટપ્પુભાઈ આખો દિવસ ક્યું કામ કરતા હતા?
૫. તમને ઊડતાં આવડે તો તમે ક્યાં-ક્યાં જવાનું પસંદ કરશો?
૬. તમે મુસાફરી માટે કે ફરવા ગયા હોવ ને પડો ત્યારે કેવી રીતે રડો? અભિનય કરો.

જવાબ લખો :

૧. હંસોએ કાયબાને આકાશમાં કેવી રીતે ઉડાડવાનું વિચાર્યું ? કયો ઉપાય બતાવ્યો?

૨. કાયબાને માનસરોવર લઈ જતાં પહેલા હંસે કઈ શરત મૂકી?

૩. માનસરોવરમાં જવા માટે કાયબાએ શું-શું ખરીદ્યું?

૪. તમારે બહાર જવાનું હોય તો તમે શી-શી ખરીદી કરો?

૫. કાયબાને આકાશમાં ઊડતાં કોણ-કોણ જુએ છે?

૬. ટપ્પુ કેવી રીતે બચી ગયો?

ગીતના આધારે સરખા બોલાતા શબ્દો લખો :

લપલપિયા - છબછબિયાં

પાળે - ખોલ્યા -

ધોળી - માથે -

જાશું - મરશે -

ટાશું - મરતા -

ધારી - નાલ્યા -

આવ્યું - પેરાશૂટ -

- ત્રણ-ત્રણનાં જૂથમાં બેસી, વાતચીત કરી, આ ગીતની વાર્તા બનાવો. વર્ગમાં કહો.
- કાયબાભાઈ હંસો પાસે ગયા તેનું નાટક કરો. સંવાદ આગળ વધારી વર્ગખંડમાં ભજવો.

ટપ્પુભાઈ : કેમ છો હંસભાઈ? મારે તમારું થોડું કામ છે.

હંસ : બોલોને ટપ્પુભાઈ.

ટપ્પુભાઈ : તમે લઈ જાઓ તો મારે પણ માનસરોવર આવવું છે.

હંસ : જુઓ, અમે લઈ તો જઈએ પણ એક શરત; તમારે રસ્તામાં એકદમ ચૂપ રહેવાનું.

ટપ્પુભાઈ : એ તમતમારે ચિંતા ન કરો.

વાંચો, વિચારો, કહો, લખો :

- અદ્વૈત પતંગિયું બન્યો અને પ્રતીક્ષા વંદો બની. તેઓ બે મિનિટ આંખ બંધ કરીને બેઠા. પછી પોતાના જૂથમાં નીચે પ્રમાણે રજૂઆત કરી.

અદ્વૈત : મેં તો એક પછી એક ફૂલ પર જવા ઊડાડી ક્યું. ફૂલ પર બેસીએ ત્યારે તો મલમલની ગાદી જેવું લાગે. ગાદી પર બેઠાં-બેઠાં મેં તો ધરાઈને જાતજાતના રસ પીધા. ધરાઈ ગયા પછી હું તડકો ખાવા બેઠું. તડકો વધ્યો એટલે મેં ગોગલ્સ પહેરી લીધાં. પવન ધીમો હતો. હું હીંચકે હીંચકતો હોઉં એમ

લાગતું હતું. હીંચકે ઝૂલવાની તો ખૂબ મજા પડી. એટલામાં જોરદાર પવન આવ્યો. હું તો પાંખડીને ચોંટી જ પડ્યું. પછી મને બીજા ફૂલના રસ ચાખવાનું મન થયું. હું પાડોશના બગીચે જવા ઊડ્યું. ત્યાં રસ્તામાં દરિયો આવ્યો. આખો દરિયો ઊડીને હું સૂર્યાબહેનના બગીચે પહોંચ્યું.

પ્રતીક્ષા : તને બીક ના લાગી? કોઈ દવા છાંટી દે તો?

અદ્વૈત : શાની બીક? હું તો માસ્ક પહેરું છું ને!

લખો :

૧. વંદો બનેલી પ્રતીક્ષાએ શું કહ્યું હશે? લખો.

પ્રતીક્ષા :

૨. પતંગિયું શાના પર હીંચે છે?

૩. પતંગિયાને દરિયો લાગ્યું તે શું હશે?

- આ રીતે તમે જૂથમાં કામ કરો. અળશિયું, દેડકો, મંકોડા, કીડી, ફૂદું જેવાં જીવજંતુઓમાંથી કોઈ એક બનો, થોડીવાર એ જીવજંતુ બનીને વિચારો. તમારા અનુભવ પોતાના જૂથમાં કહો.

નકામો શબ્દ છેકો, મોટેથી વાંચો.

એક જંગલ હતું. તેમાં/તેની એક સસલું રહેતું હતું. એક દિવસ એક કૂતરો તેને/તેની પાછળ પડ્યો. કૂતરાથી બચવા તું/તે ખૂબ દોડ્યું. સસલું એટલી ઝડપથી દોડ્યું કે કૂતરું તેના/તેને પકડી શક્યું નહીં. છેવટે, હાંફીને કૂતરું બેસી ગયું. એક શિકારી આ બધું જોઈ રહેલો. તેણે/તેને કૂતરાને પૂછ્યું, “કેમ, હું/તું આટલું સસલું પકડી ના શક્યો? કૂતરું કહે, “તું/હું મારવા માટે દોડતો હતો, તે/હું બચવા માટે દોડતું હતું.”

મોટેથી ગાઓ :

૧. ચકાચક ચકરી

હરતી-ફરતી બકરી

ખટાખટ વાદળાં

ધડાધડ દડી પડ્યાં

૨. વાઘ હરતો-ફરતો

મીઠાઈ શોધતો કૂતરો

સિંહથી ડરતાં-ડરતાં

તારા બધા ખરતા

● શું કેવું છે? કહો :

૧. લીસું કે ખરબચડું? : ચોપડીનું પૂંઠું, નવી નોટનું પાનું
તમારા ગાલ, તમારા મમ્મીના ગાલ
૨. પોચું કે કઠણ? : કાચું પપૈયું, પાકું પપૈયું
ગાલ, હથેળી
૩. સુગંધવાળું કે દુર્ગંધવાળું? : એંઠવાડ, દાળ
ધોયેલા વાળ, ધોયા વગરના વાળ

● હસો :

શિક્ષક : ફટાફટ પેન્સિલ આપ.

ગુરુ : સર, તમારી પાસે જ છે.

શિક્ષક : ક્યાં છે?

ગુરુ : તમારા કાન પર.

શિક્ષક : ઉતાવળ છે. જલ્દી બોલ, ક્યા કાન પર છે?

